

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

อ.พ. 20/2567 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง

อ.พ. 20/2567
สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง

เอกสารเพิ่มเติม

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร 0 2242 5900 ต่อ 5730, 5740, 5750

ร่างพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ญัตติ หรือหนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความทางวิชาการ และ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา กรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา ใช้ในการประกอบการพิจารณา ตลอดจนเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจทั่วไป

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้รับผิดชอบ

นายมานิช อินทนิม

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

นางสุภาวดี ตันตระกูล

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการวิชาการ 2

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นายอนันต์ เกียรติสารพิภพ

นิติกรเชี่ยวชาญ

นายภูมิพิชญ์ ยาสีหิ

วิทยากรเชี่ยวชาญ

นายจิรณัฏย์ ชาญเชิงพานิช

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นางสาวพิมพ์ธัญญา ฮ่องเสนาะ

วิทยากรชำนาญการ

นางสาวอุไร ธรรมเพชร

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

นางสาวสุนันท์ เจสละ

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

นางสาวสุพรรณิศา พรหมบุตร

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

สิงหาคม 2567

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

โดยที่ความรับผิดชอบทางอาญาตามกฎหมายอาชามีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากความรับผิดชอบทางอาญาทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น เนื่องจากประเด็นความผิดส่วนที่สำคัญจะเป็นไปตามโครงสร้างของกฎหมายอาชามีลักษณะเฉพาะ แต่เนื่องจากในปัจจุบันศาลอาชามีอำนาจพิจารณาพิพากษาเฉพาะคดีแพ่งที่เกี่ยวกับอาชานั้น ทำให้คดีอาญาตามกฎหมายเกี่ยวกับอาชามีลักษณะที่ต้องอาศัยผู้พิพากษาที่มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับอาชามีไปอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรมอื่นซึ่งไม่ใช่ศาลชำนาญพิเศษ การที่คดีอาชามีอยู่ในส่วนของคดีแพ่งดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลอาชามีและคดีอาชามีในส่วนของคดีอาญาดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลยุติธรรมอื่น นอกจากจะเป็นการเพิ่มภาระแก่คู่ความที่ต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาในสองศาลแล้ว ยังต้องใช้เวลาในการสืบพยานหลักฐานในส่วนคดีอาญาใหม่ ทั้งที่ข้อเท็จจริงส่วนใหญ่ในคดีอาญาจะปรากฏในสำนวนคดีในส่วนแพ่ง รวมถึงอาจทำให้ดุลพินิจในการกำหนดโทษในคดีอาญาที่เกี่ยวกับอาชามีแตกต่างกันไปในแต่ละศาล

ดังนั้น เพื่อให้ศาลอาชามีซึ่งเป็นศาลชำนาญพิเศษด้านอาชามีและมีผู้พิพากษาที่มีความรู้ความชำนาญในด้านกฎหมายอาชามีเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาชามีที่เกี่ยวกับอาชามี อันจะส่งผลให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีอาชามีเป็นไปอย่างถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด และเป็นธรรมมากขึ้น รวมถึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายอาชามีเพื่อจัดเก็บผลประโยชน์ของรัฐ จึงต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอาชามีและวิธีพิจารณาคดีอาชามี พ.ศ. 2528 โดยร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอาชามีและวิธีพิจารณาคดีอาชามี (ฉบับที่ ..) พ.ศ. กำหนดให้ศาลอาชามีซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาชามีที่เป็นคดีแพ่งให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาในส่วนคดีอาญาที่เกี่ยวกับอาชามี และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวโดยอนุโลม

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอาชามีและวิธีพิจารณาคดีอาชามี (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีสาระสำคัญดังนี้

1. แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยาม คำว่า “คดีอาชามี” ให้ศาลอาชามีมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เกี่ยวกับอาชามี และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม โดยแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 3 มาตรา 5 วรรคสอง และมาตรา 17 และเพิ่มมาตรา 7/1 มาตรา 7/2 และมาตรา 7/3 ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอาชามีและวิธีพิจารณาคดีอาชามี พ.ศ. 2528

2. แก้ไขเพิ่มเติมการรับทราบกำหนดนัดของศาลในคดีอาชามีที่มีโทษคดีอาญา เมื่อศาลอาชามีแจ้งกำหนดนัดพิจารณาให้คู่ความฝ่ายใดทราบแล้ว คู่ความฝ่ายนั้นไม่มาศาลอาชามีตามกำหนดนัด ให้เป็นหน้าที่ของคู่ความฝ่ายนั้นมารับทราบกำหนดนัดต่อไปจากศาลอาชามีเอง หากไม่มารับทราบ ให้ถือว่าคู่ความฝ่ายนั้นได้ทราบกำหนดนัดต่อไปแล้ว โดยแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอาชามีและวิธีพิจารณาคดีอาชามี พ.ศ. 2528

3. แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และการฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลในคดีภาษีอากร
ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวในศาลอุทธรณ์
คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษและศาลฎีกาด้วยโดยอนุโลม โดยแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 24 มาตรา 25 และมาตรา 26
พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้แทนราษฎร	ก
ส่วนที่ 1	1-1
- หลักการและเหตุผลร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	1-1
- สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	1-2
- ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 กับร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	1-5
ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์	2-1
ส่วนที่ 3 ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ	3-1
- สถิติคดีศาลภาษีอากรกลาง ประจำปี พ.ศ. 2565	3-1
- มาตรการทางกฎหมายในการพิจารณาคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญา	3-12

ส่วนที่ 1

หลักการและเหตุผล

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดให้ศาลภาษีอากรมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม (แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “คดีภาษีอากร” ในมาตรา 3 มาตรา 5 วรรคสอง และมาตรา 17 และเพิ่มมาตรา 7/1 มาตรา 7/2 และมาตรา 7/3)

(2) แก้ไขเพิ่มเติมการรับทราบกำหนดนัดของศาลในคดีภาษีอากรที่มีใช้คดีอาญา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 22)

(3) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และการฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลในคดีภาษีอากร (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 24 มาตรา 25 และมาตรา 26)

เหตุผล

เนื่องจากปัจจุบันศาลภาษีอากรมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีภาษีอากรที่ไม่รวมถึงคดีอาญา ซึ่งต้องอาศัยผู้พิพากษาที่มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยภาษีอากรเช่นกัน ดังนั้น เพื่อให้ศาลภาษีอากรมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากรบางฐานความผิด จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สรุปสาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

1. ชื่อพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.” (ร่างมาตรา 1)

2. วันที่มีผลใช้บังคับ

พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป (ร่างมาตรา 2)

3. แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยาม

ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “คดีภาษีอากร” ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“คดีภาษีอากร” หมายความว่า คดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร” (ร่างมาตรา 3)

4. แก้ไขเพิ่มเติมเขตอำนาจศาล

ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ให้ศาลภาษีอากรกลางมีเขตอำนาจตลอดกรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี แต่บรรดาคดีที่เกิดขึ้นนอกเขตอำนาจของศาลภาษีอากรกลางจะยื่นฟ้องต่อศาลภาษีอากรกลางก็ได้ ทั้งนี้ ให้อยู่ในดุลพินิจของศาลภาษีอากรกลางที่จะไม่ยอมรับพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งที่ยื่นฟ้องเช่นนั้นได้ เว้นแต่คดีนั้นจะได้โอนมาตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย” (ร่างมาตรา 4)

5. แก้ไขเพิ่มเติมประเภทของคดีที่อยู่ในอำนาจศาล

ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 7/1 มาตรา 7/2 และมาตรา 7/3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528

“มาตรา 7/1 ศาลภาษีอากรมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรดังต่อไปนี้

- (1) คดีความผิดตามประมวลรัษฎากร
- (2) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(3) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต

(4) คดีความผิดตามกฎหมายอื่นที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

คดีความผิดตามวรรคหนึ่งอาจมีพระราชกฤษฎีกากำหนดมิให้คดีความผิดหนึ่งคดีความผิดใด อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากรก็ได้

คดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวไม่อยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากร

มาตรา 7/2 ในการฟ้องคดีอาญาสำหรับการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท และบทใดบทหนึ่งอยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากร ให้ศาลภาษีอากรรับพิจารณาพิพากษาความผิดบทอื่นไว้ด้วย

มาตรา 7/3 ในการฟ้องคดีอาญาสำหรับการกระทำความผิดหลายกรรมต่างกันในความผิดที่เกี่ยวข้องกัน และบางกรรมไม่อยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากร ศาลภาษีอากรจะรับพิจารณาพิพากษาทุกกรรม หรือไม่รับพิจารณาพิพากษาเฉพาะกรรมใดกรรมหนึ่งหรือหลายกรรมที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากร โดยให้โจทก์แยกฟ้องเป็นคดีใหม่ยังศาลที่มีอำนาจก็ได้ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความสะดวกและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมเป็นสำคัญ” (ร่างมาตรา 5)

6. แก้ไขเพิ่มเติมกระบวนการพิจารณาคดีของศาล

ให้ยกเลิกความในมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 17 กระบวนการพิจารณาคดีในศาลภาษีอากรให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และข้อกำหนดตามมาตรา 20 ในกรณีที่ไม่มียกเว้นและข้อกำหนดดังกล่าว ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงแล้วแต่กรณี มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม” (ร่างมาตรา 6)

7. แก้ไขเพิ่มเติมกำหนดนัดพิจารณาของศาล

ให้ยกเลิกความในมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 22 ในคดีภาษีอากรที่มีไซ้คดีอาญา เมื่อศาลภาษีอากรแจ้งกำหนดนัดพิจารณาให้คู่ความ ฝ่ายใดทราบแล้ว คู่ความฝ่ายนั้นไม่มาศาลภาษีอากรตามกำหนดนัด ให้เป็นหน้าที่ของคู่ความฝ่ายนั้น มารับทราบกำหนดนัดต่อไปจากศาลภาษีอากรเอง หากไม่มารับทราบ ให้ถือว่าคู่ความฝ่ายนั้นได้ทราบกำหนดนัดต่อไปแล้ว” (ร่างมาตรา 7)

8. แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

ให้ยกเลิกความในมาตรา 24 มาตรา 25 และมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากร และวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 24 การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลภาษีอากร ให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษโดยให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา 25 การพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีภาษีอากรในศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ และผลแห่งคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา 26 การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

การพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีภาษีอากรในศาลฎีกาให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม” (ร่างมาตรา 8)

9. บทเฉพาะกาล

คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากรซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลใดอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ศาลซึ่งคดีนั้นค้างพิจารณาอยู่คงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีต่อไปจนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด (ร่างมาตรา 9)

10. ผู้รักษาการตามร่างพระราชบัญญัตินี้

ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา 10)

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528	ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา 5 ให้จัดตั้งศาลภาษีอากรกลางขึ้นในกรุงเทพมหานคร และจะเปิดทำการเมื่อใด ให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา</p> <p>ให้ศาลภาษีอากรกลางมีเขตอำนาจตลอดกรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี แต่บรรดาคดีที่เกิดขึ้นนอกเขตอำนาจของศาลภาษีอากรกลางจะยื่นฟ้องต่อศาลภาษีอากรกลางก็ได้ ทั้งนี้ ให้อยู่ในดุลพินิจของศาลภาษีอากรกลางที่จะไม่ยอมรับพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งที่ยื่นฟ้องเช่นนั้นได้ เว้นแต่คดีนั้นจะได้โอนมาตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง</p>	<p>มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“ให้ศาลภาษีอากรกลางมีเขตอำนาจตลอดกรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี แต่บรรดาคดีที่เกิดขึ้นนอกเขตอำนาจของศาลภาษีอากรกลางจะยื่นฟ้องต่อศาลภาษีอากรกลางก็ได้ ทั้งนี้ ให้อยู่ในดุลพินิจของศาลภาษีอากรกลางที่จะไม่ยอมรับพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งที่ยื่นฟ้องเช่นนั้นได้ เว้นแต่คดีนั้นจะได้โอนมาตามบทบัญญัติแห่ง<u>กฎหมาย</u>”</p>	<p>แก้ไขเพิ่มเติมข้อยกเว้นในมาตรา 5 วรรคสอง เพิ่มคดีที่โอนมาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมให้คดีอาญาตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรบางฐานความผิดอยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากร</p>

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528	ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<p>มาตรา 5 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 7/1 มาตรา 7/2 และมาตรา 7/3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528</p> <p><u>“มาตรา 7/1 ศาลภาษีอากรมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร ดังต่อไปนี้</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <u>(1) คดีความผิดตามประมวลรัษฎากร</u> <u>(2) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร</u> <u>(3) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต</u> <u>(4) คดีความผิดตามกฎหมายอื่นที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา</u> <p><u>คดีความผิดตามวรรคหนึ่งอาจมีพระราชกฤษฎีกากำหนดมิให้คดีความผิดหนึ่งคดีความผิดใดอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากรก็ได้</u></p> <p><u>คดีที่อยู่ในเขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว ไม่อยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากร</u></p>	<p>เพื่อกำหนดคดีอาญาเกี่ยวกับภาษีอากรที่อยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากร</p>

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528	ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<p><u>มาตรา 7/2 ในการฟ้องคดีอาญาสำหรับการกระทำอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทและบทใดบทหนึ่งอยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากรให้ศาลภาษีอากรรับพิจารณาพิพากษาความผิดบทอื่นไว้ด้วย</u></p> <p><u>มาตรา 7/3 ในการฟ้องคดีอาญาสำหรับการกระทำอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันในความผิดที่เกี่ยวข้องกันและบางกรรมไม่อยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากร ศาลภาษีอากรจะรับพิจารณาพิพากษาทุกกรรมหรือไม่รับพิจารณาพิพากษาเฉพาะกรรมใดกรรมหนึ่งหรือหลายกรรมที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากรโดยให้โจทก์แยกฟ้องเป็นคดีใหม่ยังศาลที่มีอำนาจก็ได้ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความสะดวกและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมเป็นสำคัญ”</u></p>	<p>เพื่อให้ศาลภาษีอากรมีอำนาจรับพิจารณาพิพากษาคดีอาญาตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรที่เป็นการกระทำอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทและบทใดบทหนึ่งอยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากร</p> <p>เพื่อให้ศาลภาษีอากรมีอำนาจรับพิจารณาพิพากษาคดีอาญาตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรที่เป็นการกระทำอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันในความผิดที่เกี่ยวข้องกัน และบางกรรมไม่อยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากรศาลภาษีอากรจะรับพิจารณาพิพากษาทุกกรรม หรือไม่รับพิจารณาพิพากษาเฉพาะกรรมใดกรรมหนึ่งหรือหลายกรรมที่ไม่อยู่ในอำนาจของ</p>

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528	ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา 17 กระบวนพิจารณาคดีในศาลภาษีอากรให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และข้อกำหนดตามมาตรา 20 ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติ และข้อกำหนดดังกล่าวให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม</p> <p>มาตรา 22 เมื่อศาลภาษีอากรแจ้งกำหนดนัดพิจารณาให้คู่ความฝ่ายใดทราบแล้ว คู่ความฝ่ายนั้น</p>	<p>มาตรา 6 ให้ยกเลิกความในมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา 17 กระบวนพิจารณาคดีในศาลภาษีอากรให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และข้อกำหนดตามมาตรา 20 ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อกำหนดดังกล่าวให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง <u>ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง แล้วแต่กรณี</u> มาใช้บังคับโดยอนุโลม”</p> <p>มาตรา 7 ให้ยกเลิกความในมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา 22 ในคดีภาษีอากรที่มีใช้คดีอาญาเมื่อศาลภาษีอากรแจ้งกำหนดนัดพิจารณาให้คู่ความฝ่ายใด</p>	<p>ศาลภาษีอากร โดยให้โจทก์แยกฟ้องเป็นคดีใหม่ยังศาลที่มีอำนาจก็ได้</p> <p>แก้ไขกระบวนพิจารณาคดีในศาลภาษีอากรเพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมให้คดีอาญาดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรอยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากร</p> <p>แก้ไขให้การถือว่าคู่ความรับทราบกำหนดนัดของศาลภาษีอากรไม่ใช่</p>

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528	ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>ไม่มาศาลภาษีอากรตามกำหนดนัด ให้เป็นหน้าที่ของคู่ความฝ่ายนั้นมารับทราบกำหนดนัดต่อไปจากศาลภาษีอากรเอง หากไม่มารับทราบ ให้ถือว่าคู่ความฝ่ายนั้นได้ทราบกำหนดนัดต่อไปแล้ว</p> <p>มาตรา 24 การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลภาษีอากร ให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์โดยให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>ทราบแล้ว คู่ความฝ่ายนั้นไม่มาศาลภาษีอากรตามกำหนดนัด ให้เป็นหน้าที่ของคู่ความฝ่ายนั้นมารับทราบกำหนดนัดต่อไปจากศาลภาษีอากรเอง หากไม่มารับทราบ ให้ถือว่าคู่ความฝ่ายนั้นได้ทราบกำหนดนัดต่อไปแล้ว”</p> <p>มาตรา 8 ให้ยกเลิกความในมาตรา 24 มาตรา 25 และมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา 24 การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลภาษีอากร ให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์โดยให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณีมาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม</p>	<p>กับคดีอาญาตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร เพื่อมิให้ขัดแย้งกับหลักการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา</p> <p>กำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้กับการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลภาษีอากรเพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมให้คดีอาญาตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรอยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากร</p>

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528	ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา 25 การพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีภาษีอากรในศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์และผลแห่งคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม</p> <p>มาตรา 26 การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม</p> <p>การพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีภาษีอากรในศาลฎีกาให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>มาตรา 25 การพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีภาษีอากรในศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์และผลแห่งคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้วแต่กรณี มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม</p> <p>มาตรา 26 การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม</p> <p>การพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีภาษีอากรในศาลฎีกาให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้วแต่กรณี มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม”</p>	<p>กำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้กับการพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีภาษีอากรในศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมให้คดีอาญาตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรอยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากร</p> <p>กำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้กับการฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์และการพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีภาษีอากรในศาลฎีกา เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมให้คดีอาญาตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรอยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากร</p>

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528	ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<p>มาตรา 9 คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากร ซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลใดอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ศาลซึ่งคดีนั้นค้างพิจารณาอยู่คงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีต่อไปจนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด</p> <p>มาตรา 10 ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ</p> <p>.....</p> <p>นายกรัฐมนตรี</p>	<p>กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากร ซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลใด ให้ศาลซึ่งคดีนั้นค้างพิจารณาอยู่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีต่อไปจนกว่าคดีจะถึงที่สุด เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างต่อเนื่อง</p> <p>กำหนดผู้รักษาการเพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปตามกฎหมาย</p>

ส่วนที่ 2

บทวิเคราะห์

กฎหมายภาษีอากรที่มีโทษทางอาญาในปัจจุบัน ได้แก่ ประมวลรัษฎากร พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ซึ่งได้บัญญัติลักษณะแห่งความผิดและโทษทางอาญา ตามบทบัญญัติกฎหมายไว้ และการกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับภาษีอากรมีสาระสำคัญที่แตกต่างไปจากการกระทำความผิดอาญาทั่วไป คือ คดีภาษีอากรจัดเป็นคดีอาญาทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นความผิดที่เกิดจากการที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิด โดยกฎเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดนี้เป็นกฎเกณฑ์ที่ตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงในเรื่องหน้าที่ในการเสียภาษี ความรับผิดในหนี้ค่าภาษีอากร และกำหนดบทลงโทษสำหรับการหลีกเลี่ยงภาษีอากร เนื่องจากคดีภาษีอากรมีความเกี่ยวข้องกับรายได้ทางการคลัง และมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ การกระทำความผิดตามกฎหมายภาษีอากรยังส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ โดยการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ จะพิจารณาว่า การกระทำได้กระทบต่อการจัดเก็บภาษีอากรอย่างไรมาใช้เป็นหลักในการพิจารณา ซึ่งการกระทำความผิดอาญาจะมุ่งเน้นไปที่การกระทำต่อทรัพย์สิน โดยใช้ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญในระบบกฎหมายภาษีอากรเป็นหลัก เช่น การหลีกเลี่ยงภาษี การหนีภาษี เป็นต้น

ดังนั้น ความผิดอาญาเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากรจึงมีความแตกต่างไปจากความผิดอาญาทั่วไป ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดตามประมวลรัษฎากร โดยเฉพาะประเด็นการดำเนินคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญาในส่วนของคดีอาญาในศาลภาษีอากร คือ ศาลภาษีอากร มีอำนาจพิจารณาพิพากษาเฉพาะคดีแพ่งในเรื่องที่เกี่ยวกับภาษีอากร คือ คดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานหรือคณะกรรมการตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของรัฐในหนี้ภาษีอากร คดีพิพาทเกี่ยวกับการขอคืนค่าภาษีอากร คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามข้อผูกพันซึ่งได้ทำขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การจัดเก็บภาษีอากร และคดีที่มีกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากร แต่ในส่วนคดีอาญาที่กำหนดไว้โดยตรงในกฎหมายภาษีอากร หรือความผิดทางอาญาที่เกี่ยวกับภาษีอากรที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญานั้น ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี คือ ศาลอาญาซึ่งเป็นศาลยุติธรรมทั่วไป มิใช่เป็นศาลชำนาญพิเศษ ด้วยเหตุนี้ ในการพิจารณาคดีอาญาที่เกี่ยวกับภาษีอากรซึ่งถือเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจรัฐเพื่อบังคับจัดเก็บภาษีและหน้าที่ของประชาชนในการปฏิบัติตาม โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นลักษณะพิเศษแตกต่างจากความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาทั่วไป

เมื่อมีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 ระบบศาลของประเทศไทยยังเป็นระบบศาลเดี่ยว หมายความว่า ศาลยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง โดยแบ่งออกเป็น 1) ศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง 2) ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา หมายความว่า คดีใดก็ตามที่มีโทษคดีอาญากฎหมายจะถือว่าเป็นคดีแพ่งทั้งสิ้น ดังนั้น เมื่อมีการจัดตั้งศาลภาษีอากรขึ้น มาตรา 7 ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 จึงได้กำหนดให้ศาลภาษีอากรมีอำนาจพิจารณาพิพากษาแต่เฉพาะคดีแพ่ง เหตุผลในการบัญญัติว่าคดีภาษีอากร

เป็นคดีแพ่งอาจเป็นเพราะในขณะที่มีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 ระบบศาลของประเทศไทยยังเป็นระบบศาลเดี่ยวที่มีศาลยุติธรรมเพียงศาลเดียวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง ทั้งคดีแพ่ง คดีอาญา คดีภาษีอากร เป็นต้น จึงทำให้ศาลภาษีอากรเป็นศาลยุติธรรมชั้นต้น แต่เจตนากรณีในการจัดตั้งศาลภาษีอากรที่ต้องการให้ศาลภาษีอากรเป็นศาลชำนาญพิเศษที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่แตกต่างจากคดีแพ่ง เมื่อระบบศาลของประเทศไทยถือว่าศาลภาษีอากรเป็นศาลยุติธรรม จึงต้องนำกระบวนการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้โดยอนุโลม คดีภาษีอากรจึงเป็นเพียงแผนกหนึ่งของคดีแพ่งเท่านั้น ทำให้ความหมายของคดีภาษีอากรกลายเป็นคดีแพ่ง และต้องอยู่ภายใต้กระบวนการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

โดยที่ความรับผิดชอบทางอาญาตามกฎหมายภาษีอากรมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากความรับผิดชอบทางอาญาทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น เนื่องจากประเด็นความผิดส่วนที่สำคัญจะเป็นไปตามโครงสร้างของกฎหมายภาษีอากรแต่ละฉบับ แต่เนื่องจากในปัจจุบันศาลภาษีอากรมีอำนาจพิจารณาพิพากษาเฉพาะคดีแพ่งที่เกี่ยวกับภาษีอากรเท่านั้น ทำให้คดีอาญาตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรซึ่งต้องอาศัยผู้พิพากษาที่มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับภาษีอากรไปอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรมอื่นซึ่งไม่ใช่ศาลชำนาญพิเศษ การที่คดีภาษีอากรในส่วนแพ่งดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลภาษีอากรและคดีภาษีอากรในส่วนอาญาดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลยุติธรรมอื่น นอกจากจะเป็นการเพิ่มภาระแก่คู่ความที่ต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาในสองศาลแล้ว ยังต้องใช้เวลาในการสืบพยานหลักฐานในส่วนคดีอาญาใหม่ ทั้งที่ข้อเท็จจริงส่วนใหญ่ในคดีส่วนอาญาจะปรากฏในสำนวนคดีในส่วนแพ่ง รวมถึงอาจทำให้ดุลพินิจในการกำหนดโทษในคดีอาญาที่เกี่ยวกับภาษีอากรแตกต่างกันไปในแต่ละศาล

ศาลชำนาญพิเศษ หมายถึง ศาลชั้นต้นประเภทหนึ่งในระบบศาลยุติธรรม ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลนั้น ๆ เหตุผลสำคัญของการจัดตั้งศาลชำนาญพิเศษขึ้นเพราะคดีบางประเภทต้องอาศัยความรู้และความชำนาญเฉพาะเรื่องแตกต่างจากคดีแพ่งและคดีอาญาทั่วไป ซึ่งควรได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาที่มีความรู้และความชำนาญในคดีเฉพาะเรื่องนั้น ๆ หรือมีบุคคลซึ่งมิใช่ผู้พิพากษาอาชีพ แต่มีความรู้และความเข้าใจในคดีเฉพาะเรื่อง มีคุณสมบัติที่เหมาะสมและได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาสมทบเข้าร่วมเป็นองค์คณะในการพิจารณาพิพากษาคดีด้วย โดยมีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาของศาลเป็นของตนเองโดยเฉพาะแตกต่างไปจากศาลชั้นต้นธรรมดาเพื่อให้เกิดความคล่องตัว รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นการอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชน

ระบบศาลในการพิจารณาพิพากษาคดีภาษีอากรในต่างประเทศ¹

ประเทศเยอรมนี ประเทศฝรั่งเศส และประเทศสหรัฐอเมริกา มีระบบศาลที่แตกต่างกันในส่วนของการพิจารณาพิพากษาคดีภาษีอากร ดังต่อไปนี้

¹ อัจฉรา ฉะอ้อน และภูมิ โชคเหมาะ. (ม.ป.ป.). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับเขตอำนาจในการพิจารณาคดีของศาลภาษีอากรกลาง. สืบค้น 23 พฤศจิกายน 2565 จาก <https://grad.dpu.ac.th/upload/content/files/ปีที่%206%20ฉบับที่%201/วารสารบัณฑิตศึกษา-88.pdf>

ประเทศเยอรมนี ใช้ระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร (Civil Law) เป็นระบบศาลคู่หรือระบบหลายศาลที่มีศาลพิเศษหรือศาลชำนาญพิเศษแยกออกจากศาลยุติธรรม อันได้แก่ ศาลปกครอง ศาลภาษีอากร ศาลแรงงาน และศาลสังคม ซึ่งศาลชำนาญพิเศษแต่ละศาลต่างมีความเป็นอิสระและเป็นเอกเทศ ไม่อยู่ในอำนาจกันและกัน ก่อนที่จะมีการจัดตั้งศาลภาษีอากรที่เป็นศาลชำนาญพิเศษนั้น ข้อพิพาทที่เกี่ยวกับคดีภาษีอากรอันเกิดจากการกระทำทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานทางปกครองจะขึ้นสู่ศาลปกครอง เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์รัฐเยอรมัน ค.ศ. 1949 มาตรา 95 (1) ได้บัญญัติให้มีการจัดตั้งศาลภาษีอากรขึ้นเป็นศาลชำนาญพิเศษ เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวกับภาษีอากรเป็นการเฉพาะ กระบวนการค้นหาข้อเท็จจริงของศาลภาษีอากรจึงใช้ระบบไต่สวนเพื่อการแสวงหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ

ประเทศฝรั่งเศส ใช้ระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร (Civil Law) เช่นเดียวกับประเทศเยอรมนี แต่จะแตกต่างตรงที่ระบบศาลเป็นระบบศาลคู่ โดยแบ่งแยกศาลออกเป็นศาลยุติธรรมและศาลปกครอง จึงไม่มีศาลภาษีอากรที่เป็นศาลพิเศษแยกออกมาต่างหาก คดีภาษีอากรนั้นเป็นข้อพิพาทที่เกิดจากการกระทำทางปกครองของเจ้าหน้าที่รัฐ จึงทำให้คดีภาษีอากรเป็นคดีปกครอง การพิจารณาคดีภาษีอากรมีการแบ่งแยกอำนาจกันอย่างชัดเจน โดยแบ่งแยกตามชนิดของภาษีเป็นเกณฑ์ในการกำหนดเขตอำนาจศาล กล่าวคือ ศาลยุติธรรมพิจารณาพิพากษาคดีภาษีที่เกี่ยวกับภาษีทางอ้อม เช่น อากรแสตมป์ ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ภาษีโฆษณา และภาษีอื่น ๆ ที่มีลักษณะเป็นภาษีทางอ้อม ส่วนศาลปกครองรับผิดชอบพิจารณาพิพากษาคดีที่เกิดจากภาษีทางตรง (ภาษีเงินได้) และภาษีการค้า ได้แก่ อากรมูลค่าเพิ่ม (Taxesur la ValeurAjoutée) และภาษีทางตรงอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

ประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้ระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี (Common Law) ระบบศาลเป็นระบบศาลเดี่ยว โดยศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีภาษีอากร คือ ศาลยุติธรรมเนื่องจากสหรัฐอเมริกา มีศาลยุติธรรมเพียงศาลเดียวที่มีอำนาจพิจารณาคดีทั้งปวง โดยไม่ได้คำนึงถึงสถานะของคู่ความว่ามีความได้เปรียบเสียเปรียบกันหรือไม่ ทั้งนี้ สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ไม่มีศาลปกครอง คู่ความทุกคนต้องอยู่ภายในกระบวนการของศาลยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างเอกชนด้วยตนเอง หรือข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐกับเอกชนหรือข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานรัฐด้วยกันเองในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่าง ๆ

จะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้จัดตั้งศาลภาษีอากรขึ้นเพื่อให้เป็นศาลชำนาญพิเศษแยกออกจากศาลยุติธรรมเหมือนกับระบบศาลของประเทศเยอรมนี โดยศาลภาษีอากรของประเทศไทยมีอำนาจพิจารณาคดีแห่งดังต่อไปนี้²

(1) คดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานหรือคณะกรรมการตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร เช่น คดีฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งประเมินของเจ้าพนักงานประเมินคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ตามประมวลรัษฎากรหรือตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต

(2) คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของรัฐในหนี้ค่าภาษีอากร เช่น กรมสรรพากรฟ้องเรียกร้องให้ผู้ค้างชำระค่าภาษีอากร เป็นต้น

² มาตรา 7 ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528

(3) คดีพิพาทเกี่ยวกับการขอคืนค่าภาษีอากร เช่น ผู้เสียภาษีชำระไว้เกินกว่าที่ต้องเสียตามกฎหมายหรือกรณีนำวัตถุดิบเข้ามาใช้ในการผลิตและส่งออกภายใน 1 ปี มีสิทธิขอคืนเงินอากรขาเข้าตามพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 มาตรา 19 ทวิ เป็นต้น

(4) คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามข้อผูกพันซึ่งได้ทำขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การจัดเก็บภาษีอากรในข้อนี้มักจะเป็นเรื่องค้าประกันเป็นส่วนใหญ่ เช่น คนต่างด้าวจะเดินทางออกนอกราชอาณาจักรต้องมีผู้ค้ำประกันเจ้าพนักงานจึงจะออกใบผ่านภาษีให้หรือผู้นำสินค้าเข้ามามีปัญหาว่าต้องเสียอากรขาเข้าเพิ่มเติมอีกหรือไม่ ต้องนำธนาการค้ำประกันสำหรับส่วนที่ยังเป็นปัญหาจึงจะนำสินค้าออกไปได้ เป็นต้น

(5) คดีที่มีกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจศาลภาษีอากร เป็นการบัญญัติเผื่อไว้หากต่อไปมีกรณีใดที่ไม่เข้ากรณี 4 ประการ ตามที่กล่าวมาข้างต้น แต่กฎหมายต้องการที่จะอยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากร

กระบวนพิจารณาคดีภาษีอากรนั้น มาตรา 17 ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ.2528 บัญญัติว่า “การดำเนินกระบวนพิจารณาในศาลภาษีอากรให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และข้อกำหนดตามมาตรา 20 ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อกำหนดดังกล่าวให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิธีพิจารณาคดีภาษีอากรจึงมีอยู่ด้วยกัน 3 ฉบับ ได้แก่

1. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528
2. ข้อกำหนดคดีภาษีอากร พ.ศ. 2544

3. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 และข้อกำหนดคดีภาษีอากรที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เช่น การขาดนัดพิจารณา การรับฟังพยานหลักฐาน เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อให้ศาลภาษีอากรซึ่งเป็นศาลชำนาญพิเศษด้านภาษีอากรและมีผู้พิพากษาที่มีความรู้ความชำนาญในด้านกฎหมายภาษีอากรเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เกี่ยวกับภาษีอากร อันจะส่งผลให้การดำเนินกระบวนพิจารณาพิพากษาคดีภาษีอากรเป็นไปอย่างถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด และเป็นธรรมมากขึ้น รวมถึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายภาษีอากรเพื่อจัดเก็บผลประโยชน์ของรัฐ จึงต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 ซึ่งจะสอดคล้องกับหน้าที่หลักของศาลยุติธรรมในการพิจารณาพิพากษาคดีและการอำนวยความยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม ตลอดจนแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ มีเท่าที่จำเป็น และการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. กำหนดให้ศาลภาษีอากรซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีภาษีที่เป็นคดีแพ่งให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาในส่วนคดีอาญาที่เกี่ยวกับภาษีอากร และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวโดยอนุโลม

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. จะส่งผลดังต่อไปนี้

ด้านเศรษฐกิจ

ช่วยลดภาระทั้งด้านเวลาและค่าใช้จ่ายของประชาชนที่เป็นคู่ความ ศาล และบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีภาษีอากร และการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เกี่ยวกับภาษีอากร รวมถึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายภาษีอากร เพื่อจัดเก็บผลประโยชน์ของรัฐ เนื่องจากสามารถลดกระบวนการพิจารณาในการสืบพยานหลักฐานในคดีอาญาของศาล ซึ่งข้อเท็จจริงจะปรากฏในสำนวนคดีแพ่ง การใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษในคดีอาญาที่เกี่ยวกับภาษีอากรไม่มีความแตกต่างกันจะดำเนินการโดยศาลชำนาญพิเศษด้านภาษีอากรที่มีผู้พิพากษาที่มีความรู้ความชำนาญในกฎหมายภาษีอากรโดยเฉพาะ

ด้านสังคม

การพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เกี่ยวกับภาษีอากรโดยศาลภาษีอากรซึ่งเป็นศาลชำนาญพิเศษด้านภาษีอากรและมีผู้พิพากษาที่มีความรู้ความชำนาญในด้านกฎหมายเฉพาะด้าน จะส่งผลให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีภาษีอากรเป็นไปอย่างถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด และเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นการยกระดับในการคุ้มครองสิทธิของคู่ความในคดีอาญาที่เกี่ยวกับภาษีอากร อย่างไรก็ตาม อาจส่งผลกระทบต่อภาระและปริมาณงานเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีภาษีอากรแก่ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ในศาลภาษีอากรเพิ่มขึ้น

ด้านงบประมาณ

ช่วยให้การจัดเก็บผลประโยชน์ของรัฐเพิ่มมากขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายภาษีอากรอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม อาจส่งผลกระทบต่อปริมาณงานเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาที่เกี่ยวกับภาษีอากรเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะด้านงบประมาณ บุคลากร สถานที่ รวมถึงครุภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อรองรับภารกิจที่เพิ่มขึ้นจากการเพิ่มกรอบอัตรากำลังของผู้พิพากษาและข้าราชการของศาลยุติธรรม ซึ่งที่ผ่านมาคดีที่เกี่ยวกับภาษีอากรส่วนใหญ่จะยุติได้ในชั้นของกรมสรรพากรและกรมศุลกากร แต่คดีที่ขึ้นสู่ศาลเพื่อพิจารณานั้นยังอยู่ในวิสัยที่ศาลจะรองรับได้โดยไม่กระทบต่ออัตรากำลังหรือสถานที่แต่อย่างใด ทั้งนี้ คาดว่าเมื่อร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีผลบังคับใช้ ในช่วง 3 ปีแรก จะมีคดีอาญาที่เกี่ยวกับภาษีอากรประมาณ 3,000 คดี อัตรากุลากรที่เป็นผู้พิพากษาจะเพิ่มขึ้นประมาณ 19 คน และเจ้าหน้าที่ 9 อัตรา จึงอาจส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายบุคลากรที่เพิ่มขึ้นตามภารกิจใหม่ แม้งบประมาณที่ใช้ในการก่อสร้างนั้นจะเป็นการนำมาใช้ปรับปรุงเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องก็ตาม แต่ในอนาคตเมื่อจำนวนคดีเพิ่มมากขึ้น ก็อาจจะมีการเปิดสถานที่ทำการศาลภาษีอากรในต่างจังหวัดในลักษณะเป็นศาลภาษีอากรภาคต่อไป โดยปัจจุบันศาลภาษีอากรกลางมีเขตอำนาจใน 6 จังหวัด สำหรับการเปิดศาลภาษีอากรภาคนั้นจะเปิดในลักษณะเดียวกับศาลแรงงานซึ่งปัจจุบันเปิดได้ทั้งสิ้น 9 ภาค³

³ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (19 ตุลาคม 2565). ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. [หนังสือราชการ]. (นร 0503/26902).

ส่วนที่ 3

ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

สถิตินิติศาสตร์อากรกลาง ประจำปี พ.ศ. 2565

ตารางที่ 1 สถิตินิติศาสตร์ที่เข้าสู่การพิจารณาและพิพากษาเสร็จไปของศาลฎีกาอากรกลาง ประจำปี พ.ศ. 2565

ศาล	คดีที่เข้าสู่การพิจารณา			คดีพิพากษาเสร็จไป		คดีค้างไป	
	คดีค้างมา	คดีรับใหม่	รวม	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ศาลฎีกาอากรกลาง	194	196	390	218	55.90	172	44.10

ที่มา: ศาลฎีกาอากรกลาง รายงานสถิตินิติศาสตร์ ประจำปี พ.ศ. 2565, โดย สำนักงานศาลยุติธรรม, 2565, สืบค้นจาก <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/2085/iid/300811>

ตารางที่ 2 สถิตินิติศาสตร์ที่เข้าสู่การพิจารณาและจำแนกตามรายละเอียดคดีเสร็จไปของศาลฎีกาอากรกลางประจำปี พ.ศ. 2565

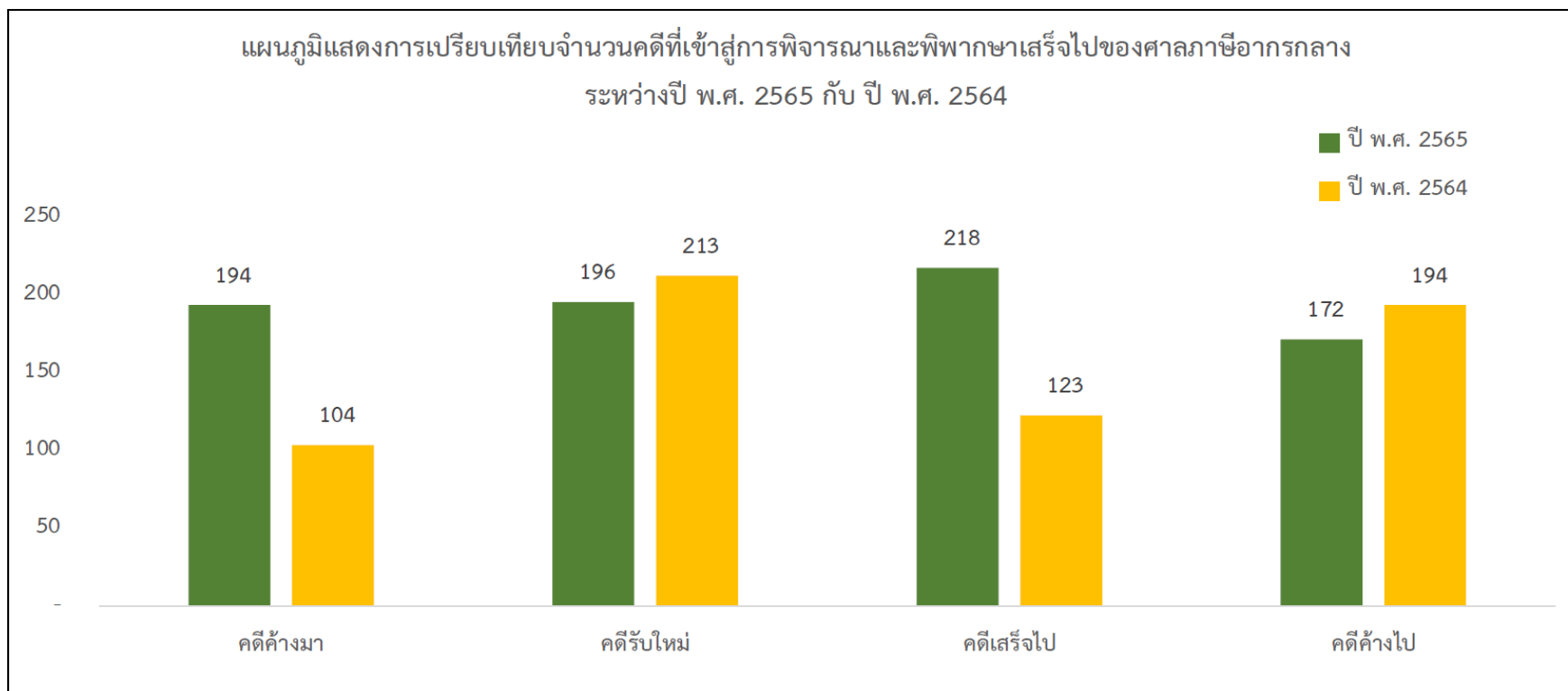
ศาล	คดีที่เข้าสู่การพิจารณา		คดีที่พิพากษาเสร็จไป							คดีค้างไป	
	คดีค้างมา	คดีรับใหม่	พิพากษา		ประนีประนอม	ถอนฟ้อง	จำหน่ายคดี		โดยเหตุอื่น		รวม
			ให้โจทก์ชนะ	ยกคำร้องขอ			ชั่วคราว	อื่น ๆ			
ศาลฎีกาอากร	194	196	124	73	13	-	8	-	-	218	172

ที่มา: ศาลฎีกาอากรกลาง รายงานสถิตินิติศาสตร์ ประจำปี พ.ศ. 2565, โดย สำนักงานศาลยุติธรรม, 2565, สืบค้นจาก <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/2085/iid/300811>

ตารางที่ 3 จำนวนคดีที่รับฟ้องในรอบปี จำแนกตามทุนทรัพย์ของศาลภาษีอากร ประจำปี พ.ศ. 2565

ศาล	ไม่มี ทุนทรัพย์	ทุนทรัพย์ ไม่เกิน 50,000 บาท	ทุนทรัพย์เกิน 50,000 บาท แต่ไม่เกิน 300,000 บาท	ทุนทรัพย์เกิน 300,000 บาท แต่ไม่เกิน 500,000 บาท	ทุนทรัพย์เกิน 500,000 บาท แต่ไม่เกิน 1 ล้านบาท	ทุนทรัพย์เกิน 1 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 5 ล้านบาท	ทุนทรัพย์เกิน 5 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 10 ล้านบาท	ทุนทรัพย์เกิน 10 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 50 ล้านบาท	ทุนทรัพย์เกิน 50 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 100 ล้านบาท	ทุนทรัพย์ ตั้งแต่ 100 ล้านบาท ขึ้นไป	รวม
ศาลภาษีอากรกลาง	15	23	51	14	18	27	12	18	7	11	196

ที่มา: ศาลภาษีอากรกลาง รายงานสถิติคดี ประจำปี พ.ศ. 2565, โดย สำนักงานศาลยุติธรรม, 2565, สืบค้นจาก <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/2085/iid/300811>

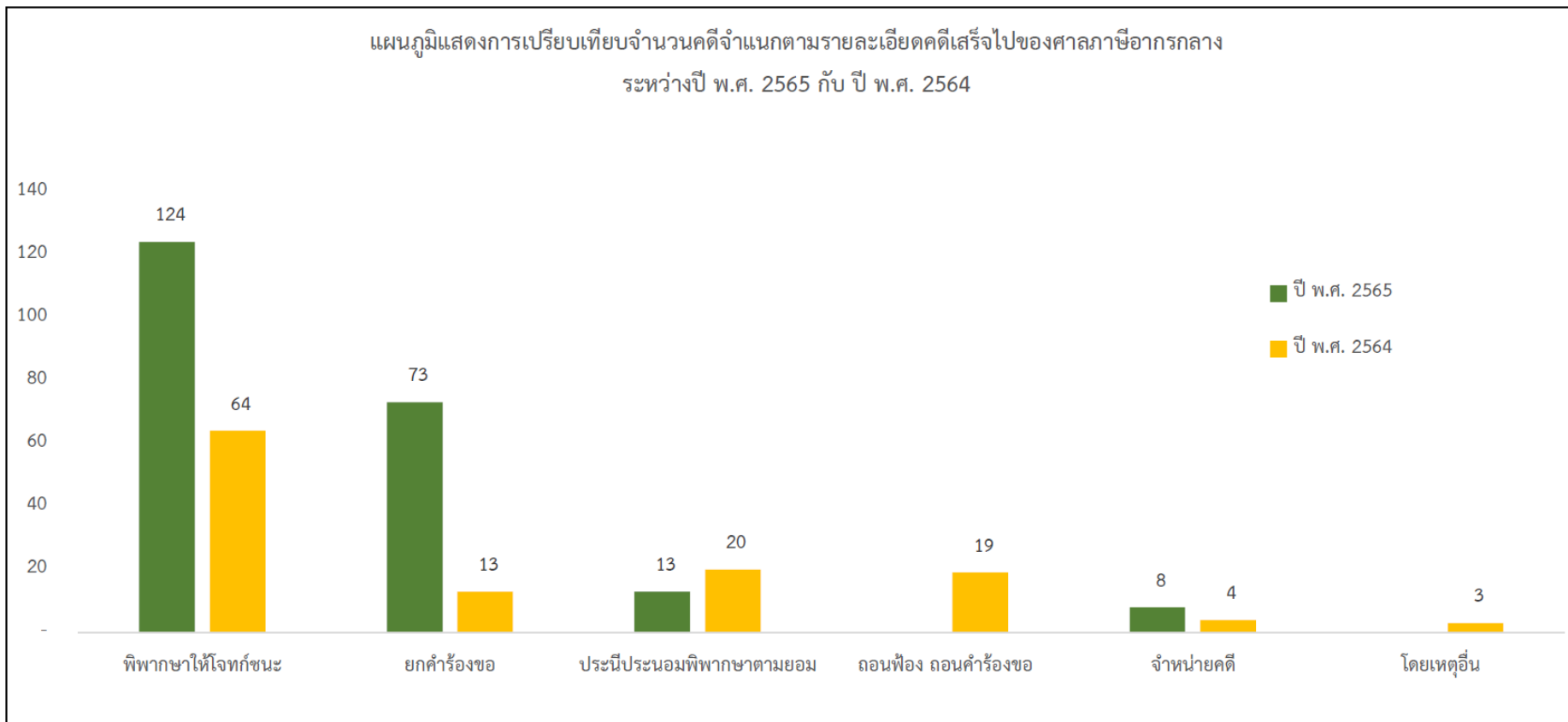
ภาพที่ 1 เปรียบเทียบจำนวนคดีที่เข้าสู่การพิจารณาและพิพากษาเสร็จไปของศาลภาษีอากรกลาง ระหว่างปี พ.ศ. 2565 กับปี พ.ศ. 2564

ที่มา: ศาลภาษีอากรกลาง รายงานสถิติคดี ประจำปี พ.ศ. 2565, โดย สำนักงานศาลยุติธรรม, 2565, สืบค้นจาก <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/2085/iid/300811>

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบจำนวนคดีที่เข้าสู่การพิจารณาและพิพากษาเสร็จไปของศาลภาษีอากรกลาง ระหว่างปี พ.ศ. 2565 กับปี พ.ศ. 2564

ปี พ.ศ. 25xx	คดีค้างมา	คดีรับใหม่	คดีเสร็จไป	คดีค้างไป
ปี พ.ศ. 2565	194	196	218	172
ปี พ.ศ. 2564	104	213	123	194
เพิ่ม-ลด	90	-17	95	-22
ร้อยละ	86.54	-7.98	77.24	-11.34

ที่มา: ศาลภาษีอากรกลาง รายงานสถิติคดี ประจำปี พ.ศ. 2565, โดย สำนักงานศาลยุติธรรม, 2565, สืบค้นจาก <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/2085/iid/300811>

ภาพที่ 2 เปรียบเทียบจำนวนคดีจำแนกตามรายละเอียดคดีเสร็จไปของศาลภาคีอากรกลาง ระหว่างปี พ.ศ. 2565 กับปี พ.ศ. 2564

ที่มา: ศาลภาคีอากรกลาง รายงานสถิติคดี ประจำปี พ.ศ. 2565, โดย สำนักงานศาลยุติธรรม, 2565, สืบค้นจาก <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/2085/iid/300811>

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบจำนวนคดีจำแนกตามรายละเอียดคดีเสร็จไปของศาลภาคีอากรกลาง ระหว่างปี พ.ศ. 2565 กับปี พ.ศ. 2564

ปี พ.ศ. 25xx	พิพากษาให้โจทก์ชนะ	ยกคำร้องขอ	ประนีประนอม พิพากษตามยอม	ถอนฟ้อง ถอนคำร้องขอ	จำหน่ายคดี	โดยเหตุอื่น	รวม
ปี พ.ศ. 2565	124	73	13	-	8	-	218
ปี พ.ศ. 2564	64	13	20	19	4	3	123
เพิ่ม-ลด	60	60	-7	-19	4	-3	95
ร้อยละ	93.75	461.54	-35.00	-100.00	100.00	-100.00	77.24

ที่มา: ศาลภาคีอากรกลาง รายงานสถิติคดี ประจำปี พ.ศ. 2565, โดย สำนักงานศาลยุติธรรม, 2565, สืบค้นจาก <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/2085/iid/300811>

ตารางที่ 6 จำนวนคดีที่พิพากษาเสร็จไป จำแนกตามระยะเวลาในการพิจารณาคดี (นับตั้งแต่วันรับฟ้อง จนคดีเสร็จสิ้น) ของศาลภาคีอากรกลาง ประจำปี พ.ศ. 2565

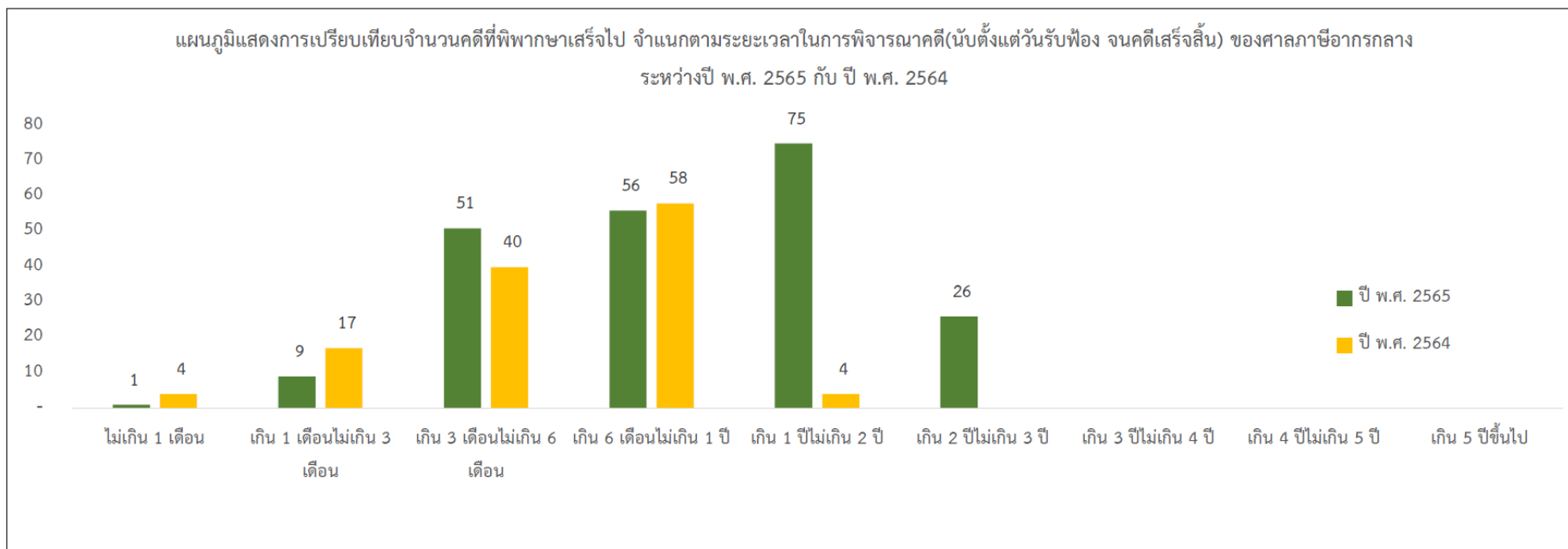
ศาล	ไม่เกิน 1 เดือน	เกิน 1 เดือน ไม่เกิน 3 เดือน	เกิน 3 เดือน ไม่เกิน 6 เดือน	เกิน 6 เดือน ไม่เกิน 1 ปี	เกิน 1 ปี ไม่เกิน 2 ปี	เกิน 2 ปี ไม่เกิน 3 ปี	เกิน 3 ปี ไม่เกิน 4 ปี	เกิน 4 ปี ไม่เกิน 5 ปี	เกิน 5 ปีขึ้นไป	รวม
	ศาลภาคีอากรกลาง	1	9	51	56	75	26	-	-	

ที่มา: ศาลภาคีอากรกลาง รายงานสถิติคดี ประจำปี พ.ศ. 2565, โดย สำนักงานศาลยุติธรรม, 2565, สืบค้นจาก <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/2085/iid/300811>

ตารางที่ 7 จำนวนคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณา จำแนกตามระยะเวลาในการพิจารณาคดี (นับตั้งแต่วันรับฟ้อง จนถึงปีที่รายงาน) ของศาลภาคีอากรกลาง ประจำปี พ.ศ. 2565

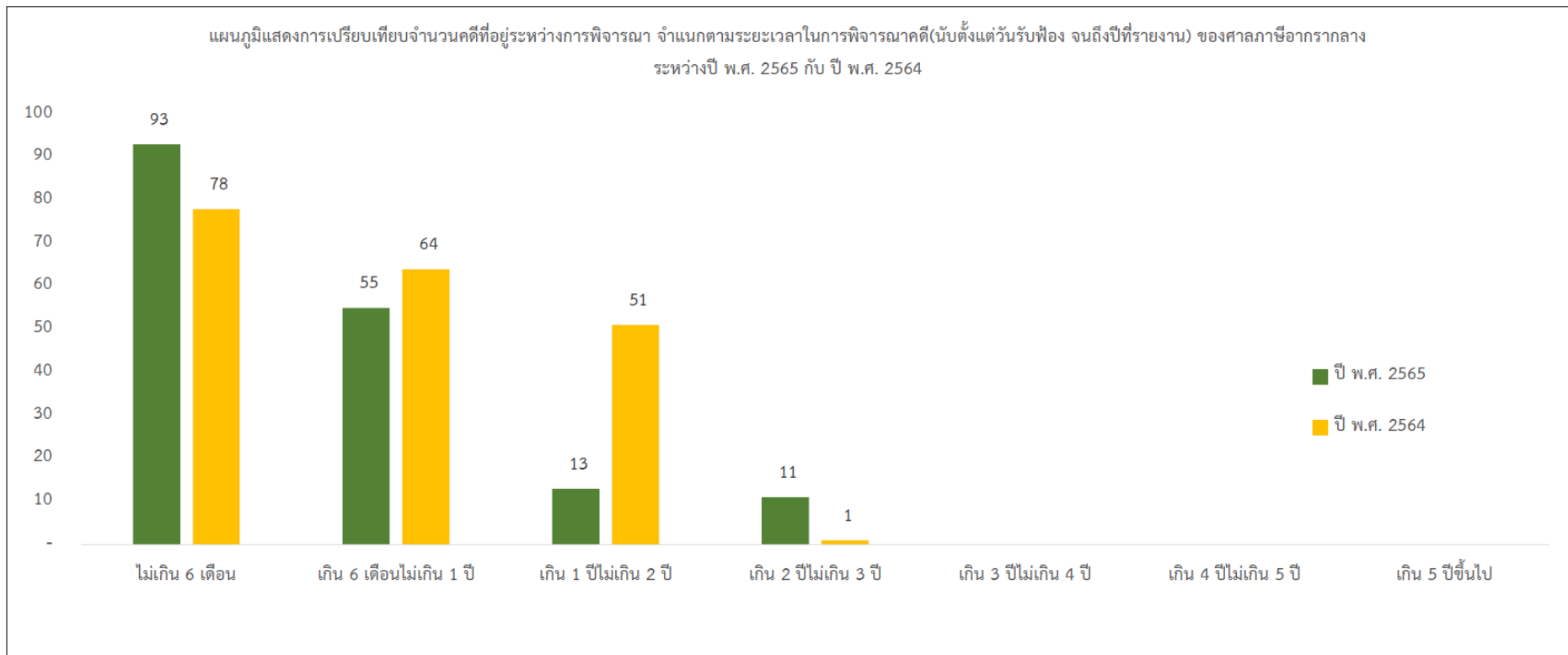
ศาล	ไม่เกิน 6 เดือน	เกิน 6 เดือน ไม่เกิน 1 ปี	เกิน 1 ปี ไม่เกิน 2 ปี	เกิน 2 ปี ไม่เกิน 3 ปี	เกิน 3 ปี ไม่เกิน 4 ปี	เกิน 4 ปี ไม่เกิน 5 ปี	เกิน 5 ปีขึ้นไป	รวม
	ศาลภาคีอากรกลาง	93	55	13	11	-	-	

ที่มา: ศาลภาคีอากรกลาง รายงานสถิติคดี ประจำปี พ.ศ. 2565, โดย สำนักงานศาลยุติธรรม, 2565, สืบค้นจาก <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/2085/iid/300811>

ภาพที่ 3 เปรียบเทียบจำนวนคดีที่พิพากษาเสร็จไป จำแนกตามระยะเวลาในการพิจารณาคดี (นับตั้งแต่วันรับฟ้อง จนคดีเสร็จสิ้น) ของศาลภาษีอากรกลาง ระหว่างปี พ.ศ. 2565 กับ ปี 2564

ที่มา: ศาลภาษีอากรกลาง รายงานสถิติคดี ประจำปี พ.ศ. 2565, โดย สำนักงานศาลยุติธรรม, 2565, สืบค้นจาก <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/2085/iid/300811>

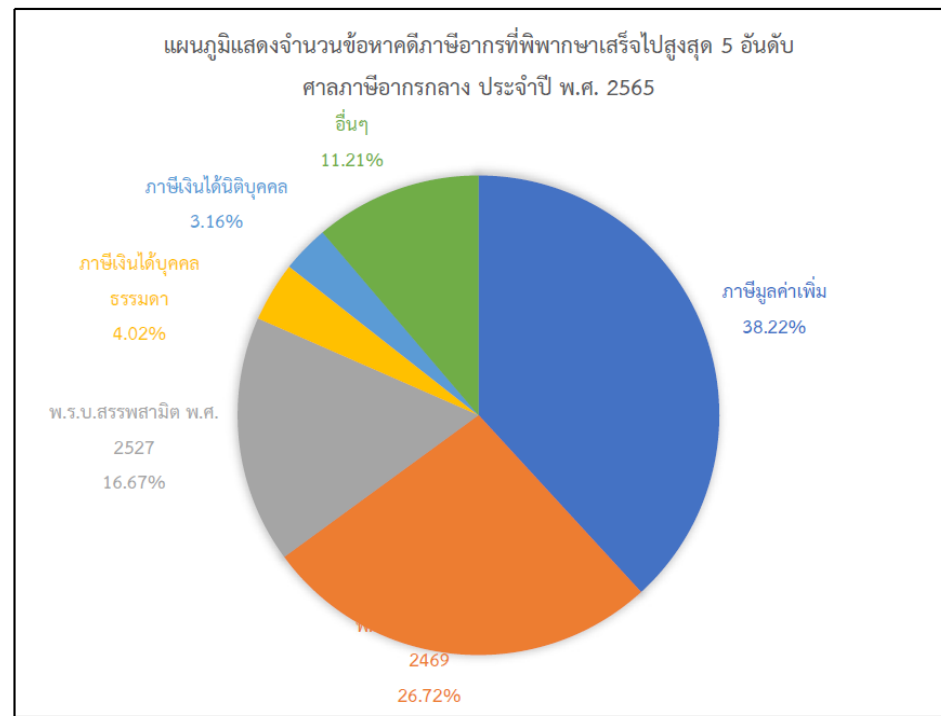
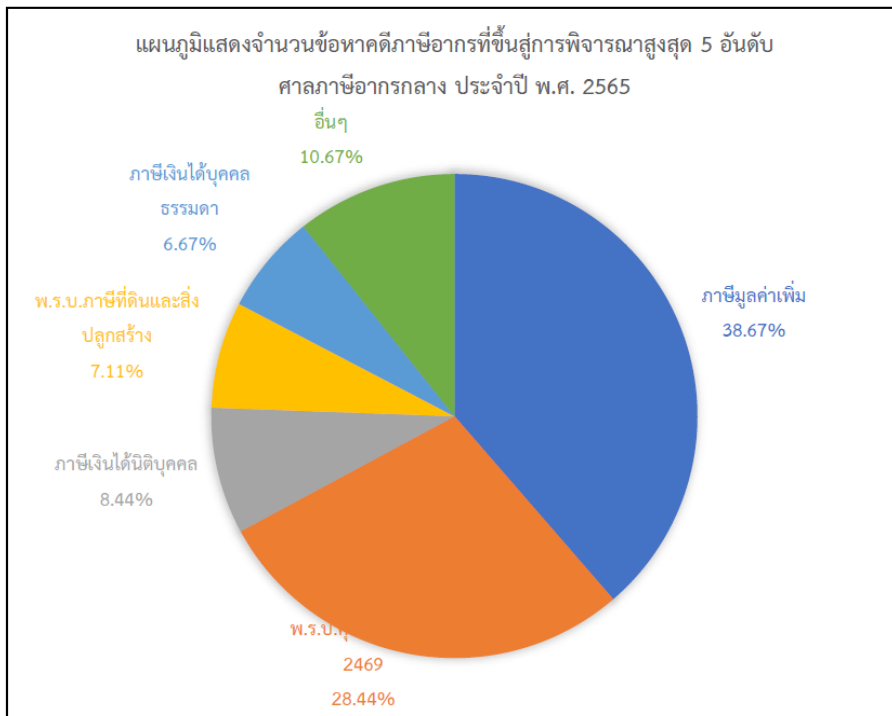
ภาพที่ 4 เปรียบเทียบจำนวนคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณา จำแนกตามระยะเวลาในการพิจารณาคดี (นับตั้งแต่วันรับฟ้อง จนถึงปีที่รายงาน) ของศาลภาษีอากรกลาง ระหว่างปี พ.ศ. 2565 กับปี พ.ศ. 2564

ที่มา: ศาลภาษีอากรกลาง รายงานสถิติคดี ประจำปี พ.ศ. 2565, โดย สำนักงานศาลยุติธรรม, 2565, สืบค้นจาก <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/2085/iid/300811>

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบจำนวนคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณา จำแนกตามระยะเวลาในการพิจารณาคดี (นับตั้งแต่วันรับฟ้อง จนถึงปีที่รายงาน) ของศาลภาคีอากรกลาง ระหว่างปี พ.ศ. 2565 กับปี พ.ศ. 2564

ปี พ.ศ. 25xx	ไม่เกิน 6 เดือน	เกิน 6 เดือนไม่เกิน 1 ปี	เกิน 1 ปีไม่เกิน 2 ปี	เกิน 2 ปีไม่เกิน 3 ปี	เกิน 3 ปีไม่เกิน 4 ปี	เกิน 4 ปีไม่เกิน 5 ปี	เกิน 5 ปีขึ้นไป	รวม
ปี พ.ศ. 2565	93	55	13	11				172
ปี พ.ศ. 2564	78	64	51	1				194
เพิ่ม - ลด	15	-9	-38	10				-22
ร้อยละ	19.23	-14.06	-74.51	1,000.00				-11.34

ที่มา: ศาลภาคีอากรกลาง รายงานสถิติคดี ประจำปี พ.ศ. 2565, โดย สำนักงานศาลยุติธรรม, 2565, สืบค้นจาก <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/2085/iid/300811>

ภาพที่ 5 จำนวนข้อหาคดีภาษีที่ขึ้นสู่การพิจารณาและพิพากษาเสร็จไปสูงสุด 5 อันดับ ของศาลภาษีอากรกลาง ประจำปี พ.ศ. 2565

ที่มา: ศาลภาษีอากรกลาง รายงานสถิติคดี ประจำปี พ.ศ. 2565, โดย สำนักงานศาลยุติธรรม, 2565, สืบค้นจาก <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/2085/iid/300811>

ตารางที่ 9 จำนวนข้อหาคดีภาษีที่ขึ้นสู่การพิจารณาและพิพากษาเสร็จไปสูงสุด 5 อันดับ ของศาลภาษีอากรกลาง ประจำปี พ.ศ. 2565

ลำดับที่	ข้อหาภาษีอากรที่ขึ้นสู่การพิจารณา	จำนวน	ร้อยละ	ข้อหาภาษีอากรที่พิพากษาเสร็จไป	จำนวน	ร้อยละ
1	ภาษีมูลค่าเพิ่ม	87	38.67	ภาษีมูลค่าเพิ่ม	133	38.22
2	พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ. 2469	64	28.44	พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ. 2469	93	26.72
3	ภาษีเงินได้นิติบุคคล	19	8.44	พ.ร.บ.สรรพสามิต พ.ศ. 2527	58	16.67
4	พ.ร.บ.ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง	16	7.11	ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	14	4.02
5	ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	15	6.67	ภาษีเงินได้นิติบุคคล	11	3.16
	อื่นๆ	24	10.67	อื่นๆ	39	11.21

ที่มา: ศาลภาษีอากรกลาง รายงานสถิติคดี ประจำปี พ.ศ. 2565, โดย สำนักงานศาลยุติธรรม, 2565, สืบค้นจาก <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/2085/iid/300811>

มาตรการทางกฎหมายในการพิจารณาคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญา¹

การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีภาษีอากรของไทยนั้นเป็นการพิจารณาคดีโดยศาลภาษีอากร ซึ่งเป็นศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ โดยการพิจารณาคดีพิพาทคดีจะเป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากร และวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 ที่ตราขึ้น โดยมีเจตนารมณ์ที่เห็นว่าคดีภาษีอากรเป็นคดีที่มีลักษณะพิเศษ แตกต่างไปจากคดีแพ่งโดยทั่วไป เพราะเป็นข้อพิพาทระหว่างเอกชนกับรัฐอันเนื่องมาจากการประเมิน หรือการจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งหากได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาที่มีความรู้ ความเข้าใจในปัญหาทางด้าน ภาษีอากรโดยเฉพาะ ก็จะทำให้การพิจารณาคดีภาษีอากรเป็นไปได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น ยกเว้นขั้นตอนและวิธีการต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งบางอย่างเพื่อให้เกิดการคล่องตัวยิ่งขึ้น จากเจตนารมณ์ ดังกล่าวแสดงให้เห็นได้ว่า พระราชบัญญัติดังกล่าวครอบคลุมเฉพาะทางแพ่งเท่านั้น ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการ ดำเนินคดีภาษีอากรที่มีโทษอาญา ที่ยังคงมีประเด็นปัญหาที่ทำการวิเคราะห์ 4 ประเด็น ดังนี้

1. ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการคดีภาษีอากร

จากแนวความคิดการนำโทษทางอาญามาใช้กับคดีภาษีอากร ทำให้หลักการดำเนินคดีที่นำมาใช้กับ คดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญา ต้องเป็นไปตามหลักการดำเนินคดีอาญา แต่เมื่อศึกษาพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 มาตรา 7 ซึ่งได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของศาลภาษี อากรให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งในเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) คดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานหรือคณะกรรมการตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร
- (2) คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของรัฐในหนี้ค่าภาษี
- (3) คดีพิพาทเกี่ยวกับการขอคืนค่าภาษีอากร
- (4) คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามข้อผูกพันซึ่งได้ทำขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การจัดเก็บภาษีอากร
- (5) คดีที่กฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจศาลภาษี

แสดงให้เห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวเป็นการกำหนดให้ศาลภาษีอากรให้มีอำนาจพิจารณา พิพากษาคดีที่เกี่ยวข้องกับการเรียกเก็บภาษีอากรทุกชนิด และเป็นความผิดในส่วนแพ่งเท่านั้น โดยไม่รวมถึง คดีภาษีอากรที่มีโทษอาญาแต่อย่างใด การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญา จึงต้องย้อนกลับไปพิจารณาเขตอำนาจศาลตามพระราชบัญญัติ ให้ใช้พระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 ในมาตรา 16 วรรคสอง เป็นการกำหนดอำนาจศาลยุติธรรมที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญา สำหรับคดีภาษีอากร ที่มีโทษทางอาญาจึงขึ้นกับศาลธรรมดาทั่วไป หรืออาจกล่าวได้ว่าปัจจุบันศาลภาษีอากรยังไม่มีอำนาจพิจารณา พิพากษาคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญา

ประเด็นเมื่อศาลภาษีอากรขึ้นเป็นศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากร และวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 และมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งว่า “โดยที่คดีภาษีอากรเป็นคดี ที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากคดีแพ่งโดยทั่วไป เพราะเป็นข้อพิพาทระหว่างเอกชนกับรัฐอันเนื่องมา จาก การประเมินหรือการจัดเก็บภาษีอากรซึ่งหากได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาที่มีความรู้ความเข้าใจในปัญหา

¹ เอกชัย วรรณศิริ. (ม.ป.ป.). มาตรการทางกฎหมายในการพิจารณาคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญา. สืบค้น 8 สิงหาคม 2567. จาก http://www.lawgrad.ru.ac.th/AbstractsFile/6312011008/1663659136776ec0d36b6647e97d9bbf7fab7fb9bf_abstract.pdf

ทางด้านภาษีอากรโดยเฉพาะ ก็จะทำให้การพิจารณาคดีภาษีอากรเป็นไปด้วยความรวดเร็วยิ่งขึ้น จึงสมควรจัดตั้งศาลภาษีอากรขึ้นเพื่อพิจารณาคดีภาษีอากร โดยมีวิธีพิจารณาคดีเป็นพิเศษ ยกเว้นชั้นตอนและวิธีการต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งบางอย่างเพื่อให้เกิดการคล่องตัวยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้” จากวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศาลภาษีอากรแสดงให้เห็นได้ว่า คดีภาษีอากรเป็นคดีที่มีความซับซ้อนซึ่งต้องใช้ทั้งหลักวิชาการทางบัญชี หลักเศรษฐศาสตร์ หลักสังคมศาสตร์ อีกทั้งกฎหมายภาษีอากรมีการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ทันสมัยทันเหตุการณ์อยู่เสมอ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญเฉพาะของผู้พิพากษาในการพิจารณา หากนำคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญาให้อยู่ในอำนาจของศาลธรรมดาทั่ว ๆ ไปที่ปัจจุบันมีปริมาณคดีเป็นจำนวนมากย่อมเกิดความล่าช้าในการพิจารณาคดี เนื่องจากการดำเนินคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญาต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเช่นเดียวกับคดีอาญาทั่ว ๆ ไป ขณะเดียวกันกระบวนการดังกล่าวยังเปิดโอกาสให้คู่ความสามารถดำเนินการได้สามศาล ได้แก่ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ซึ่งถือเป็นกระบวนการถ่วงดุลการใช้อำนาจภายในองค์กรศาลโดยระบบศาลสูง การดำเนินดังกล่าวไม่เหมาะสมกับคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญา เนื่องจากเป็นความผิดอาญาที่รัฐบัญญัติขึ้นหรือเรียกว่ากฎหมายเทคนิค ไม่ได้มีลักษณะเป็นความผิดที่มีความรุนแรงและขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย ตามประมวลกฎหมายอาญา แต่กฎหมายภาษีอากรมีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับเศรษฐกิจการคลังของประเทศ การพิจารณาสามศาลนั้นอาจเป็นการสร้างชั้นตอนที่ซ้ำซ้อนโดยไม่จำเป็น อีกทั้งระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีจนกว่าคดีจะสิ้นสุดย่อมมีความยืดเยื้อ จากลักษณะของคดีภาษีอากรที่มีความซับซ้อน และมีความพิเศษเฉพาะด้านอย่างมาก การนำคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญามาพิจารณาพิพากษาในศาลอาญาทั่วไปที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาวิญฉัยคดีอาญาเป็นการทั่วไปจึงส่งผลกระทบต่อคู่ความอย่างยิ่ง ประกอบกับกระบวนการคัดเลือกผู้พิพากษาในศาลอาญานั้นไม่ได้เน้นให้ผู้พิพากษาต้องมีความเชี่ยวชาญในด้านภาษีอากร จึงทำให้เป็นไปได้ว่าผู้พิพากษาผู้รับผิดชอบคดีอาจไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านภาษีอากรอย่างเพียงพอ และที่สำคัญขัดต่อวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศาลภาษีอากรเพื่อพิจารณาคดีภาษีอากรที่ประสงค์ให้เกิดความรวดเร็ว และเป็นธรรมต่อประชาชน

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีภาษีนั้น กระทรวงยุติธรรมแห่งสหรัฐอเมริกาได้รวบรวมประมวลความที่เกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีภาษีที่มีโทษทางอาญาไว้เป็นการเฉพาะในคู่มือเกี่ยวกับภาษีอากรด้วย เช่น การออกแบบโปรแกรมการบังคับใช้กฎหมายภาษีอากรแห่งรัฐขึ้นมาเพื่อปกป้องคุ้มครองประโยชน์มหาชนในความมั่นคงของระบบภาษีอากร ผ่านการบังคับใช้กฎหมายรัฐฎากรที่เข้มแข็งและมีแบบแผน จะเห็นได้ว่าประเทศสหรัฐอเมริกามีความพยายามและพัฒนาการในเรื่องของการดำเนินคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญาของประเทศให้มีประสิทธิภาพอย่างชัดเจน จากการศึกษาดังกล่าวเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 โดยให้อำนาจศาลภาษีอากรในการพิจารณาคดีภาษีอากรที่มีโทษอาญา เนื่องจากเมื่อศาลภาษีอากรมีอำนาจพิจารณาคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญา ทำให้ศาลภาษีอากรมีลักษณะคล้ายกับศาลจังหวัดที่มีอำนาจพิจารณาทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา โดยไม่ต้องแยกคดีไปยังศาลอื่นซึ่งก่อความยุ่งยาก ส่งผลให้มีความสะดวกต่อคู่ความประกอบกับผู้พิพากษาศาลภาษีอากรเป็นผู้ที่มีความชำนาญคู่และมีความเข้าใจปัญหาด้านภาษีอากร

เป็นพิเศษ ย่อมทำให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และคู่ความสามารถอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลฎีกาหรือศาลฎีกาโดยไม่ต้องผ่านศาลอุทธรณ์ การพิจารณาคดีฎีกาหรือฎีกาที่มีโทษทางอาญาจึงมีการพิจารณาคดีเพียงสองศาลทำให้ขั้นตอนของการสิ้นสุดคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็ว

ดังนั้น ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลฎีกาหรือฎีกาและวิธีพิจารณาคดีฎีกาหรือฎีกา พ.ศ. 2528 มาตรา 7 วรรคแรก ดังนี้ “ศาลฎีกาหรือฎีกามีอำนาจพิจารณาพิพากษาฎีกาหรือฎีกาที่มีโทษทางอาญา และคดีแพ่งในเรื่องต่อไปนี้...”

2. ปัญหาการดำเนินการคดีฎีกาหรือฎีกาที่มีโทษทางอาญา

จากการศึกษาการดำเนินคดีฎีกาหรือฎีกาที่มีโทษทางอาญา ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติให้ใช้บัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2481 พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 ที่ให้อำนาจสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับฎีกาหรือฎีกาเป็นพนักงานสอบสวน ซึ่งต้องนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาใช้บังคับแก่การสอบสวน โดยการสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับฎีกาหรือฎีกา มาตรา 2 (16) “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ” และมาตรา 2 (11) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ให้คำนิยาม “การสอบสวน” หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐานและดำเนินการทั้งหลายตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนโดยเฉพาะเกี่ยวกับความผิด ที่กล่าวหาเพื่อทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ รวมถึงพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 เป็นอำนาจของพนักงานสอบสวน อีกทั้งในทางปฏิบัติการศุลกากรไม่มีห้องขังหรือคุกไว้กักขังผู้ถูกกล่าวหา และกฎหมายมิได้ให้อำนาจดังกล่าวไว้แก่กรมศุลกากร ดังนั้น เมื่อมีการจับกุมบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดกฎหมายศุลกากร จึงต้องนำตัวผู้ถูกกล่าวหาไปยังสถานีตำรวจ แต่เนื่องจากกรมศุลกากรมีอำนาจและหน้าที่ในการแสวงหาข้อเท็จจริง ตลอดจนการระงับคดี ฉะนั้น ก่อนส่งผู้ถูกกล่าวหาไปยังสถานีตำรวจ ก็จะต้องดำเนินการสอบปากคำไว้เป็นพยานหลักฐานประกอบสำนวน ในระหว่างสอบปากคำ อาจนำตัวไปฝากขังยังสถานีตำรวจหรือให้ประกันตัวไปก่อนก็ได้ เว้นแต่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ยอมให้เปรียบเทียบปรับที่กรมศุลกากร ก็ต้องส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่วนการดำเนินคดีในศาลจะเป็นอำนาจของพนักงานอัยการและศาล

เมื่อพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลฎีกาหรือฎีกาและวิธีพิจารณาคดีฎีกาหรือฎีกา พ.ศ. 2528 ไม่ได้กำหนดเขตอำนาจศาลฎีกาหรือฎีกาให้อำนาจในการพิจารณาพิจารณาคดีฎีกาหรือฎีกาที่มีโทษทางอาญา จากการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการพิจารณาคดีในชั้นศาลซึ่งมีระบบวิธีพิจารณาคดีอยู่ 2 ระบบ ได้แก่ ระบบกล่าวหา (Accusatorial System) และระบบไต่สวน (Inquisitorial System)

ดังนั้น เมื่อพิจารณาการดำเนินคดีที่ศาลอาญาของไทย พบว่ากระบวนการพิจารณาคดีเป็นไปตามระบบกล่าวหา ดังนั้นคดีฎีกาหรือฎีกาที่มีโทษทางอาญาที่ต้องใช้กระบวนการพิจารณาคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและการดำเนินคดีที่เน้นใช้ระบบกล่าวหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อาจส่งผลเสียอย่างยิ่งต่อกระบวนการพิจารณาคดีฎีกาหรือฎีกาที่มีโทษทางอาญาเนื่องจากทำให้ประชาชนที่เป็นคู่ความนั้นไม่ได้รับความเป็นธรรมในกระบวนการกลั่นกรองข้อเท็จจริง การคุ้มครองสิทธิของคู่ความที่มีสถานะ

ไม่เท่าเทียมกันในคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญานั้น การใช้ระบบไต่สวนเพื่อให้ผู้พิพากษามีบทบาทในการดำเนินคดีเพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับคดีอย่างแท้จริง

3. ปัญหาการพิจารณาพิพากษาพยานหลักฐานคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญา

ตามที่ได้วิเคราะห์ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับคดีที่อยู่ในเขตอำนาจศาลคดีภาษีอากรตามมาตรา 7 ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 ที่กำหนดให้อำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากรมีได้เฉพาะคดีแพ่งเท่านั้น ทำให้คดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญาจะต้องได้รับการพิจารณาพิพากษาตามพระราชบัญญัติพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 16 วรรคสอง ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญาต้องเป็นศาลยุติธรรมที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญา ดังนั้น ถ้าในคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญา จึงขึ้นกับศาลธรรมดาทั่วไป หรืออาจกล่าวได้ว่า ปัจจุบันศาลภาษีอากรยังไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญา และเนื่องจากคดีภาษีอากรมีความซับซ้อน ซึ่งต้องใช้ทั้งหลักวิชาการทางบัญชี หลักเศรษฐศาสตร์ หลักสังคมศาสตร์ อีกทั้งกฎหมายภาษีอากรมีการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ทันสมัยทันเหตุการณ์อยู่เสมอ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญเฉพาะของผู้พิพากษาในการพิจารณาการพิจารณาคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญาในศาลธรรมดาทั่วไป จึงส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมอย่างมาก

จากการค้นหาความจริงในคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญาของไทยนั้น ควรใช้ระบบไต่สวน เนื่องจากศาลจะเป็นผู้ควบคุมการดำเนินกระบวนการพิจารณาและเป็นผู้รับผิดชอบในการรวบรวมหาข้อมูลและเอกสารเกี่ยวกับคดี เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อคู่ความที่มีสถานะเสียเปรียบในคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญา

4. ปัญหาอำนาจพนักงานสอบสวนในการสอบสวนคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญา

คดีภาษีอากรที่เป็นคดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวน สอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ ดังนั้น พนักงานสอบสวนที่จะเป็นผู้รับผิดชอบนั้น ย่อมต้องมีความชำนาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับคดีภาษีอากร เพราะหากพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบยังขาดความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับภาษีอากร ซึ่งอาจส่งผลให้การดำเนินการสอบสวนขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบอาจไม่มีความชำนาญหรือประสบการณ์ในลักษณะของคดีภาษีอากร

ดังนั้น จากปัญหาข้างต้นมีข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ

1. ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 มาตรา 7 วรรคแรก ด้วยข้อความดังนี้ “ศาลภาษีอากรมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญา และคดีแพ่งในเรื่องต่อไปนี้

- (1) คดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานหรือคณะกรรมการตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร
- (2) คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของรัฐในหนี้ค่าภาษีอากร
- (3) คดีพิพาทเกี่ยวกับการขอคืนค่าภาษีอากร
- (4) คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิ หรือหน้าที่ตามข้อผูกพันซึ่งได้ทำขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การจัดเก็บภาษี
- (5) คดีที่มีกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจศาลภาษีอากร”

2. ควรมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้พิพากษาให้มีลักษณะเหมือนระบบไต่สวน โดยเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 มาตรา 7/1 โดยมีข้อความ ดังนี้ “วิธีพิจารณาคดีภาษีอากรเป็นวิธีพิจารณาโดยใช้ระบบไต่สวน”

3. แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 20 ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 วรรคท้าย โดยเพิ่มข้อความว่า “ให้ฝ่ายหน่วยงานรัฐเกี่ยวกับภาษีอากรต้องเป็นฝ่ายนำข้อมูลหลักฐานมาแสดงต่อศาล เพื่อสนับสนุนข้อกล่าวหาของตน”

4. แก้ไขพระราชบัญญัติให้ใช้บัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2481 มาตรา 3 ทวิ วรรคท้าย ด้วยข้อความ ดังนี้ “เจ้าพนักงานสอบสวนคดีภาษีอากรมีอำนาจสืบสวน และสอบสวนคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญา”

เอกสารเพิ่มเติม

เอกสารเพิ่มเติม

ประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

- รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นในการประเมินผลสัมฤทธิ์พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากร
และวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. 0 2242 5900 ต่อ 5730, 5740, 5750

Bureau of Academic Services

The Secretariat of the House of Representatives

Tel. 0 2242 5900 ext. 5730, 5740, 5750

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร